

Sygn. akt V U 342/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Głowczyński

Protokolant: star. sekr. sądowy Magdalena Teteruk

po rozpoznaniu w dniu 19 lutego 2019 r. w Legnicy

sprawy z wniosku A. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę

na skutek odwołania A. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 4 kwietnia 2018 r.

znak (...)

oddala odwołanie

SSO Krzysztof Głowczyński

Sygn. akt VU 342/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 04 kwietnia 2018 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił wnioskodawcy A. G. prawa do emerytury wskazując, iż wnioskodawca udowodnił 24 lata, 10 miesięcy i 7 dni okresów składkowych i nieskładkowych, wobec wymaganych co najmniej 25 lat, a także nie udowodnił żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach, wobec wymaganych co najmniej 15 lat. Organ rentowy nie uwzględnił do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia w:

1. (...) S.A. we W.:

- od 13 września 1977 r. do 13 lipca 1982 r., od 01 stycznia 1983 r. do 25 czerwca 1985 r., od 01 marca 1987 r. do 16 października 1989 r., od 17 października 1989 r. do 28 stycznia 1990 r., od 29 stycznia 1990 r. do 04 kwietnia 1990 r., od 05 kwietnia 1990 r. do 28 lutego 1991 r., od 13 kwietnia 1991 r. do 16 czerwca 1991 r. - na podstawie świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 19 grudnia 2000 r.,

- od 14 lipca 1982 r. do 20 grudnia 1982 r., od 26 czerwca 1985 r. do 31 grudnia 1986 r. - na podstawie świadectwa pracy z dnia 15 grudnia 2000 r.,

2. (...) S.A. w L.:

- od 17 czerwca 1991 r. do 30 września 1994 r. - na podstawie świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 30 września 1994 r.,

- od 01 października 1994 r. do 30 listopada 1999 r. - na podstawie świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 30 listopada 1990 r.

W odwołaniu od powyższej decyzji A. G. stwierdził że prace w szczególnych warunkach wykonywał w (...) i że w sposób ciągły w tym samym miejscu był zatrudniony od 13 września 1977 r. do 30 listopada 1999 r.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie, podnosząc te same argumenty jakie zawiera uzasadnienie zaskarżonej decyzji. Dodał nadto, iż nie zaliczył do stażu pracy okresu bezpłatnego urlopu dewizowego od 21 do 31 grudnia 1982 r. i okresów urlopów bezpłatnych: od 01 stycznia 1987 r. do 28 lutego 1987 r. i od 01 marca 1991 r. do 12 kwietnia 1991 r. Do okresów pracy w szczególnych warunkach organ rentowy nie uwzględnił okresów zatrudnienia: od 13 września 1977 r. do 20 grudnia 1982 r., od 01 stycznia 1983 r. do 31 grudnia 1986 r., od 01 marca 1987 r. do 28 lutego 1991 r. i od 13 kwietnia 1991 r. do 31 grudnia 1998 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca A. G., ur. dnia (...), wiek 60 lat ukończył z dniem (...), a także spełnia warunek dotyczący otwartego funduszu emerytalnego i udokumentował okresy zatrudnienia:

1. od 03 września 1973 r. do 30 czerwca 1977 r. w (...)

2. od 13 września 1977 r. do 16 czerwca 1991 r. w (...) S.A. we W. i w tym czasie korzystał z udzielonych w trybie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych za granicę w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem urlopów bezpłatnych: od 14 lipca 1982 r. do 31 grudnia 1982 r., od 26 czerwca 1985 r. do 28 lutego 1987 r., od 17 października 1989 r. do 28 stycznia 1990 r. i od 05 kwietnia 1990 r. do 12 kwietnia 1991 r.,

3. od 17 czerwca 1991 r. do 30 listopada 1999 r. w (...); w czasie tego zatrudnienia wnioskodawca wykorzystał w czasie od 15 września 1997 r. do 31 grudnia 1997 r. urlop wychowawczy (okres nieskładkowy). Na okres tego zatrudnienia, do 31 grudnia 1998 r. przypadały dalsze jeszcze okresy nieskładkowe:

- 15-16.12.1991 r. (2 dni),

- 16-20.12.1991 r. (5 dni),

- 28-29.02.1992 r. (2 dni),

- 09-14.04.1992 r. (6 dni),

- 28.09. - 03.10.1992 r. (6 dni),

- 06-20.10.1992 r. (15 dni),

- 18.11.1992 r. (1 dzień),

- 25.01. - 13.02.1993 r. (20 dni),

- 06.07.1993 r. (1 dzień),

- 28-31.12.1993 r. (4 dni),

- 04-20.01.1994 r. (17 dni),
- 09.05.1994 r. (1 dzień),
- 03-10.06.1994 r. (8 dni),
- 27-01.10.1994 r. (5 dni),
- 20-22.12.1994 r. (3 dni),
- 06-13.01.1995 r. (8 dni),
- 11-14.04.1995 r. (4 dni),
- 30.10. - 15.11.1995 r. (17 dni),
- 28.03. - 09.04.1996 r. (13 dni),
- 20.09. - 24.10.1996 r. (35 dni),
- 03-07.12.1996 r. (5 dni),
- 16-20.12.1996 r. (5 dni),
- 10-17.01.1997 r. (8 dni),
- 01-05.09.1997 r. (5 dni),
- 03-09.04.1998 r. (7 dni),
- 30.06. - 14.07.1998 r. (15 dni),
- 01-04.09.1998 r. (4 dni),
- 20-28.11.1998 r. (9 dni),
- 14-18.12.1998 r. (5 dni).

(o k o l i c z n o ś c i poza sporem; w tym świadectwa pracy, kserokopia legitymacji ubezpieczeniowej).

Pierwszy okres pracy na budowie eksportowej obejmuje czas od 14 lipca 1982 r. do 20 grudnia 1982 r., zaś od 21 do 31 grudnia 1982 r. wnioskodawca korzystał z urlopu dewizowego.

Okres od 26 czerwca 1985 r. do 31 grudnia 1986 r. jest drugim okresem pracy eksportowej, w Bułgarii. Wnioskodawca nabył prawo do 37 dni urlopu dewizowego, z czego na budowie wykorzystał 15 dni urlopu i do wykorzystania w kraju pozostało 22 dni urlopu dewizowego za 1986 r., za który zapłacono w dewizach. Po powrocie z budowy eksportowej w Bułgarii, faktycznie w czasie od 01 stycznia 1987 r. do 28 lutego 1987 r. wnioskodawca korzystał z urlopu dewizowego.

Kolejnym okresem pracy ubezpieczonego na budowie eksportowej jest okres jego zatrudnienia w Niemczech od 17 października 1989 r. do 28 lutego 1991 r. Z dniem 28 lutego 1991 r. rozwiązaniu uległa umowa o pracę na wskazanej budowie zagranicznej. Po tym okresie A. G. korzystał z urlopu dewizowego od 01 marca 1991 r. do 12 kwietnia 1991 r.

D o w ó d: w aktach kapitału początkowego:

- świadectwa pracy z dnia 15 grudnia 2000 r.,

- zaświadczenie ZUS Rp-7 z dnia 20 grudnia 2000 r.,

kserokopia pisma z dnia 01.12.1986 r., k. 36,

kopia dot. zatrudnienia w Niemczech, k. 37.

Generalnie po powrocie z budowy eksportowej, przed przystąpieniem do pracy w (...), A. G. wykorzystywał niewykorzystany wcześniej urlop z tytułu pracy na budowie eksportowej i za „nadgodziny.” Ekwiwalent z tych tytułów otrzymywał w dewizach, bądź w złotych.

D o w ó d: wyjaśnienia wnioskodawcy, k. 44v.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Obowiązująca od 01 stycznia 1999 r. ustawa o emeryturach i rentach z FUS przewiduje różne podstawy nabycia prawa do emerytury, uzależniając je od daty urodzenia ubezpieczonego. Osoby urodzone po 31 grudnia 1948 r., w tym także wnioskodawca, generalnie nabywają prawo do emerytury powszechnej w chwili osiągnięcia wieku emerytalnego, który został określony w art. 24 tej ustawy. Wymieniona ustawa emerytalna dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. przewiduje także możliwość nabycia prawa do emerytury w tzw. obniżonym wieku emerytalnym, z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze na podstawie art. 184 tej ustawy. Wobec nieosiągnięcia przez wnioskodawcę powszechnego wieku emerytalnego (65 lat), sporną kwestią pozostawało więc, czy spełnia on warunki do nabycia świadczenia tzw. obniżonym wieku emerytalnym.

Zgodnie z treścią przepisu art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40 wskazanej ustawy, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat – dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 25 lat dla mężczyzn. Emerytura, o której mowa wyżej, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu.

Zgodnie zaś z treścią przepisu art. 32 ust. 1 cyt. ustawy emerytalnej, ubezpieczonym urodzonym przed 01 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Wiek emerytalny, o którym mowa we wskazanym przepisie, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Wykazanie ogólnego i szczególnego stażu pracy w wymiarze wyższym niż 25 i 15 lat nie mają znaczenia dla ustalenia samego prawa do świadczenia, a jedynie wpływają na jego wysokość.

W świetle zebranego w sprawie materiału wnioskodawca w dniu (...) osiągnął wiek 60 lat i nadal sporne pozostawało to, czy według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. ma wymagane okresy 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz 15 lat wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach.

Organ rentowy za udowodniony uznał okres 24 lat, 10 miesięcy i 7 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Do okresów takich nie uznał bezpłatnego urlopu dewizowego od 21 grudnia 1982 r. do 31 grudnia 1982 r. (11 dni) oraz urlopów bezpłatnych od 01 stycznia 1987 r. do 28 lutego 1987 r. (2 miesiące) i od 01 marca 1991 r. do 12 kwietnia 1991 r. (1 miesiąc i 12 dni). Nie uznał także żadnego z wykazanych przez ubezpieczonego okresów zatrudnienia za okresy wykonywania prac w szczególnych warunkach.

We wnioskach dowodowych z dnia 08 października 2018 r. A. G. stwierdził, iż we wskazanych wyżej okresach (od 21 grudnia 1982 r. do 31 grudnia 1982 r., od 01 stycznia 1987 r. do 28 lutego 1987 r. i od 01 marca 1991 r. do 12 kwietnia 1991 r.) nie przebywał na urlopie bezpłatnym, a na tzw. urlopie dewizowym płatnym.

W przekonaniu Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie dał podstaw do uznania, że wnioskodawca na dzień wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r., tj. na dzień 01 stycznia 1999 r., spełnił warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego w wymaganym wymiarze 25 lat. Prawdopodobnie bowiem ustalając takie okresy organ rentowy pominął sporne okresy od 21 grudnia 1982 r. do 31 grudnia 1982 r., od 01 stycznia 1987 r. do 28 lutego 1987 r. i od 01 marca 1991 r. do 12 kwietnia 1991 r. urlopów dewizowych. Nie są to bowiem okresy składkowe (art. 6) ani też okresy nieskładkowe (art.7 ustawy emerytalnej).

Jak wynika nie tylko z dokumentów znajdujących się w aktach emerytalnych wnioskodawcy i aktach sprawy ale także z pisma jego pełnomocnika, we wskazanych okresach, po powrocie z budów eksportowych, przebywał na urlopach dewizowych.

W myśl obowiązujących wówczas przepisów § 9 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicę w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem (t.j. Dz. U. z 1986 r. Nr 19, poz. 101 ze zm.), a od dnia 10 lipca 1990 r. – § 10 ust. 4 tego rozporządzenia, (t.j. Dz. U. z 1990 r. Nr 44, poz. 259 ze zm.), jeżeli z przyczyn organizacyjno-produkcyjnych nie jest możliwe udzielenie czasu wolnego w okresie zatrudnienia za granicą, urlop bezpłatny w macierzystym zakładzie pracy ulega przedłużeniu odpowiednio do wymiaru nie udzielonego czasu wolnego od pracy. W tym wypadku pracownikowi przysługuje, w zamian za czas wolny od pracy, od jednostki kierującej ekwiwalent pieniężny w walucie, obliczony jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy. Ekwiwalent pieniężny ustala się na podstawie wynagrodzenia przysługującego pracownikowi w czasie zatrudnienia za granicą.

W orzecznictwie ugruntowana jest już linia orzecznicza, zgodnie z którą okres urlopu bezpłatnego udzielonego pracownikowi w macierzystym zakładzie pracy w wymiarze równym liczbie nieudzielonych w czasie zatrudnienia za granicą dni wolnych od pracy, przewidziany w § 9 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicę w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem (t.j. Dz. U. z 1986 r. Nr 19, poz. 101 ze zm., od dnia 10 lipca 1990 r. w § 10 ust. 4 tego rozporządzenia, t.j. Dz.U. z 1990 r. Nr 44, poz. 259 ze zm.), nie stanowi okresu składkowego przewidzianego w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ani okresu nieskładkowego przewidzianego w art. 7 tej ustawy (por. uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego – Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 22 maja 2013 r., III UZP 1/13, OSNAPiUS 2013 nr 21-22, poz. 255, wyrok S.A. w Katowicach z dnia 20 marca 2007 r., III AUa 2537/05, wyrok S.A. w Łodzi z dnia 24 listopada 2010 r., III AUa 755/10, wyrok S.A. w Łodzi z dnia 11 grudnia 2012 r., III AUa 525/12, wyrok S.A. w Lublinie z dnia 25 lipca 2012 r., III AUa 527/12, wyrok SN z dnia 09 października 2013 r., I UK 108/13, uchwała SN z dnia 22 maja 2013 r., III UZP 1/13, wyrok SN z dnia 09 lutego 2016 r., II UK 16/15). W świetle poglądów judykatury nie budzi wątpliwości, że w rozpoznawanej sprawie wnioskodawcy do ogólnego stażu ubezpieczeniowego nie można zaliczyć wymienionych wyżej okresów tzw. urlopów dewizowych. Tym samym nie jest możliwe uznanie, że wnioskodawca spełnił przesłankę posiadania wymaganego ustawą stażu 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, a więc przesłankę niezbędną do przyznania mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych ma charakter rozpoznawczy i kontrolny. Pierwsza właściwość skupia uwagę na samodzielnej ocenie przesłanek warunkujących prawo do świadczenia, druga, ogniskuje się na ocenie zasadności rozstrzygnięcia dokonanego przez organ rentowy. Założenie przez sąd, że ubezpieczony nie spełnia jednego z kumulatywnych warunków uzasadniających przyznanie emerytury, zwalnia go od badania pozostałych. W tym wypadku funkcja kontrolna postępowania ma charakter dominujący, co oznacza, że sąd nie ma obowiązku realizować czynności rozpoznawczych, gdyż te w ostatecznym rozrachunku nie doprowadzą i tak do przyznania ubezpieczonemu świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 04 września 2014 r., I UK 7/14, LEX numer 1511381). Niespełnienie zatem przez wnioskodawcę jako jednej z kumulatywnych przesłanek warunkujących prawo do wcześniejszej emerytury warunku stażowego czynił bezprzedmiotowymi dalsze rozważania na okoliczność posiadania wymaganego 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach, albowiem nawet ustalenie, że wnioskodawca spełnia ten warunek, oparta na ustaleniu braku wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego odmowa przyznania prawa do emerytury wcześniejszej jest, jak wynika z poczynionych wyżej rozważań, uzasadniona. Z literalnego brzmienia art. 184 ustawy emerytalnej wynika bowiem wprost, że przesłanki przyznania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym muszą być spełnione wszystkie łącznie.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. pozbawione uzasadnionych podstaw odwołania oddalił.